

Lietuvos jaunuju, gamtininku, centras
Mokslinis klubas „FLORA“

FLORISTINIAI RADINIAI

1993m. vegetacijos sezonas

Vilnius, 1994

LIETUVOS JAUNŲJŲ GAMTININKŲ CENTRAS

MOKSLINIS KLUBAS "FLORA"

FLORISTINIAI RADINIAI

1993 m. vegetacijos sezonas

Vilnius, 1994

UDK 581.9 [474.5]
SI - 241

Sudarė LJGC Ekologijos ir gamtos
apsaugos skyriaus metodininkas A.Kulbis

Recenzavo gamtos m.habil.Dr. A.Lekavičius

SI - 241 Floristiniai radiniai (1993 m. vegetacijos sezonas). - V.: Lietuvos
jaunųjų gamtininkų centras, 1994. - 42 p.

ISBN 9986-528-01-1

UDK 581.9 [474.5]

ISBN 9986-528-01-1

© Lietuvos jauniųjų gamtininkų
centras, 1994

Pratarmė

Antrajame "Floristinių radinių" sąsiuvinyje pateikiami pranešimai ne tik apie naujas saugomų rūšių radimvietes, bet ir apie šių rūšių būklę kai kuriose jau žinomose radimvietėse, taip pat apie kitų retųjų rūšių augimvietes, kritinių rūšių paplitimą, retąsias adventyvines rūšis. Manome, kad šie duomenys bus įdomūs ne tik profesionaliems botanikams, bet ir gausėjančiam mėgėjų būriui.

Kadangi daugelis autorių yra vidurinių mokyklų moksleiviai, leidėjai nekėlė tokių griežtų reikalavimų, kokie keliami moksliniams straipsniams. Tačiau, siekdami išvengti klaidų, patikrinome autorių pateikiamą herbarinę medžiagą ir atmetėme dalį pranešimų dėl klaidingo augalų apibūdinimo. Kai kurias radimvietes patikrinome vietoje. Visa sukaupta medžiaga saugoma Lietuvos jaunųjų gamtininkų centro mokslinio klubo "Flora" herbare, kai kurie herbaro lapai ir publikatai - Botanikos instituto herbare (toliau tekste - BILAS) ir Marijampolės moksleivių kūrybos centro gamtos skyriaus herbare (tekste - "Herbarium sudavicum"). Piešiniai imti iš V. Rothmalerio "Ekursijų flora" 3-iojo tomo ir piešti iš natūros.

Tikimės, kad mėgėjiški floristiniai tyrimai apims vis didesnę Lietuvos dalį, gausės floristų mėgėjų būrys. Laukiame ne tik pranešimų apie naujas radimvietes, bet ir stebėjimų duomenų, skirtų retųjų rūšių ekologijai, ypač populiacijų dinamikos tyrimams. Spausdinsime medžiagą apie floristų mėgėjų ekspedicijas, sąskrydžius, naujus leidinius ir kitą informacinę medžiagą, taip pat Jūsų skelbimus ir pasiūlymus.

Iš patyrusių floristų tikimės gauti metodinių straipsnių. Būtų puiku, jei garsūs botanikai atskleistų vieną kitą profesinę gudrybę jauniems šio leidinio puslapiuose...

Pastabų, pasiūlymų, taip pat norinčiųjų įsijungti į klubo "Flora" veiklą laiškų laukiame šiuo adresu:

Mokslinis klubas "Flora", Lietuvos jaunųjų gamtininkų centras,
Džiaugsmo 44, Vilnius 2020.

3. Snarskis P. *Alchemilla L.* // Lietuvos TSR flora. T. 4. Vilnius, 1971. P. 192-224.

FLORISTINIAI RADINIAI JONAVOS MIESTO APYLINKĖSE

Sigitas Juzėnas, Jonavos J. Ralio vidurinės
mokyklos II klasės mokinys

Lietuviškoje floristinėje literatūroje Jonava retai minima, nedaug retųjų rūšių, augančių Jonavos apylinkėse, nurodyta naujame Raudonosios knygos leidime. Tačiau iš mokytojų, rajono spaudos pavyko sužinoti, kad šiose apylinkėse auga retosios augalų rūšys. Specialiai Jonavos apylinkes yra tyrinėję mokytojai V. Stukonis ir S. Obelevičius. Kai kurias retąsias rūšis radome 1993 m. rugpjūčio mėn. klubo "Flora" ekspedicijos Rūkloje metu. Todėl šiame darbe pateikiamos ne tik autoriaus, bet ir kitų tyrinėtojų atrastos naujos retųjų augalų augimo vietos. Įtrauktos ir kai kurios rastos apyretės rūšys. Visa herbaro medžiaga saugoma Lietuvos jaunųjų gamtininkų centre, klubo "Flora" herbare, atskiri dublikatai - pas autorių ir Botanikos institute.

Toliau pateikiamas floristinių radinių anotuotas sąrašas:

1. *Archangelica officinalis (Moench) Hoffm.* - vaistinė šventagaršvė. Labai gausiai auga Neries kairiajame krante ties Lomenos žiotimis.
2. *Centunculus minimus L.* - mažoji šimtūnė, 7 pav. Aptikta 2 km į pietus nuo "Azoto" susivienijimo profilaktoriumo "Atgaiva" ant laikinai drėgnos užželiančios tankodromo trasos. Auga negausiai, turbūt plačiau paplitusi, nes daug tinkamų augimviečių.
3. *Conioselinum tataricum (Hoffm.) Thell.* - totorinė maludė. Aptikta Lomenos upelio kairiame krante maždaug dviejų kilometrų ruože pasroviui nuo Verknės žiočių. Auga pavieniai augalai ir nedidelės grupės (leg. et det. V. Stukonis).
4. *Cyperus fuscus L.* - rudoji viksvuolė, 12 pav. Rasta Skarulių dvaro apylinkėse išsiliejusio bevardžio upelio pakrantėse. Auga gausiai.
5. *Huperzia selago (L.) Martins.* - statusis atgiris. Aptiktas Gaižiūnų karinio aerodromo pietrytiniame pakraštyje, miške. Auga apygausiai (leg. et det. V. Stukonis).

6. *Isolepis setacea* R.Br. - šerinis meldelis, 8 pav. Aptiktas maždaug 1 km grįžtant link Jonavos nuo Rūklos autobusų stotelės (kelias Jonava-Žasliai), ties aukštos įtampos elektros linija, kertančia kelią, kairėje pusėje, drėgname humusingame, truputį dumblingame dirvožemyje. Auga apygausiai (leg. S.J., det. V.Stukonis).

7. *Juncus capitatus* Weig. - galvinis vikšris. Aptiktas kartu su *Isolepis setacea* R.Br., auga tik mažesnėmis grupėmis.

8. *Juncus filiformis* L. - siūlinis vikšris. Rastas Aklojo ežero pakrantėse. Auga gausiai.

9. *Juncus squarrosus* L. - šerialapis vikšris, 9 pav. Rastas Rūklos karinio poligono šaudykloje, pelkėjančiame smėlyne. Auga gausiai (leg.et det. A.Kulbis).

10. *Lycopodiella innundata* L. - patvankinis pataisiukas, 10 pav. Aptiktas Rūklos karinio poligono šaudykloje, pelkėjančiame smėlyne. Auga gausiai (leg.et det. A.Kulbis, V.Stukonis).

11. *Lunaria rediviva* L. - daugiametė blizgė. Aptikta Lomenos upelio kairiame krante. Auga apygausiai nuo Verknės žiočių einant pasroviui. Vietomis auga didesnėmis grupėmis, bet sąžalynų nesudaro (leg.et det. V.Stukonis).

12. *Matteucia struthiopteris* (L.) Tod. - paupinis jonpapartis. Auga Lomenos upelio kairiame krante, grupėmis einant pasroviui nuo Verknės žiočių (leg.et det. V.Stukonis).

13. *Mimulus guttatus* DC. - geltonžiedis puikūnas. Aptiktas Neries pakrantėje ties "Azoto" gamyklos profilatoriumu "Atgaiva". Auga negausiai.

14. *Nuphar pumila* (Timm) DC. - mažaziedė lūgnė. Aptikta Aklojame ežere, 0,5-4 m nuo kranto, tik vienoje ežero pusėje. Auga negausiai. Radimvietė minima literatūroje, patikrinta 1993 06 12 ekspedicijos metu.

15. *Peplis portula* L. - pelkinė šindra, 11 pav. Labai gausiai auga ant užželiančių laikinai drėgnų ir mažai mindomų takų tarp Rūklos karinio miestelio ir Lomenos upelio.

16. *Potentilla norvegica* L. - šiaurinė sidabražolė. Aptikta Aklojo ežero kaime numelioruotos pelkės kanalų krantuose greta plento į Jonavą.

17. *Pulsatilla patens* (L.) Mill. Aptikta Rūklos karinio poligono šaudykloje, sausose vietose. Auga grupėmis (leg. V.Stukonis).

18. *Radiola linoides* Roth. - lininė žarotūnė, 4 pav. Aptikta ant drėgnų užželiančių tankų trasų tarp Rūklos karinio miestelio ir Lomenos upelio. Labai dažna, tik sunkiai įžiūrima.

Šiuo metu Jonavos miesto apylinkėse žinomos 11-os Raudonosios knygos rūšių radimvietės. Visos jos yra nesaugomose teritorijose.

NAUJOS RETŪJŲ AUGALŲ RŪŠIŲ RADIMVIETĖS ŽEMAITIJOS NACIONALINIAME PARKE

Donatas Brandišauskas, Vilniaus 56-osios vidurinės
mokyklos 12 klasės mokinys,

Sigitas Juzėnas, Jonavos J. Ralio vidurinės
mokyklos 11 klasės mokinys,

Mindaugas Ryla, Kėdainių raj. Akademijos vidurinės
mokyklos 12 klasės mokinys

Žemaitijos nacionalinio parko flora nėra detaliai ištirta, todėl tikėtina rasti parko teritorijoje naujas retųjų ir saugomų augalų radimvietes. 1993 m. liepos 19-23 d. autoriai dalyvavo ekologinėje stovykloje, surengtoje "Tarptautinės oro taršos projekto" nacionalinės koordinacinės grupės. Laisvalaikiu tyrėme Burgio ir Burgelio ežerų, esančių maždaug 2 km į rytus nuo Plokščių poilsio vietės, florą. Dėkojame A. Kontautui, leidusiam pasinaudoti žemėlapiais ir nurodžiusiam atskirus vietovardžius.

Abu minėti ežerai yra distrofinio tipo, apsupti plačia tarpinio tipo pelke, vietomis pereinančia į tipingą aukštapelkę. Rūšių įvairovė nedidelė. Ežerus ir pelkę supa miškas. K. Bieliukas (1937), tyręs Platelių ežero ir gretimų ežerų morfometriją, šių dviejų ežerų nemini.

Pateikiame saugomų ir riboto geografinio paplitimo Lietuvoje rūšių, rastų Burgio ir Burgelio ežerų apylinkėse, sąrašą:

1. *Carex pulicaris* L. - blusinė viksva. Aptikta pelkės pakraštyje į pietus nuo Burgelio ežero. Auga gana gausiai.

2. *Crepis mollis* (Jacq.) Aschers. Aptikta Burgelio ež. šiaurinėje pelkės dalyje kartu su *Drosera anglica* Huds. Auga pavieniai individai.

3. *Dactylorhiza russowii* (Klinge) Holub. Aptikta Burgio ež. gretimos pelkės pietrytinėje dalyje, tarpinio tipo pelkėje. Auga pavieniai augalai, negausiai.

4. *Drosera obovata* Koch. (*D. rotundifolia* x *D. anglica*). Aptikta Burgelio ež. šiaurinėje dalyje, tarpinio tipo pelkėje. Auga labai gausiai (det. M.Lapelė).

5. *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Martins - statusis atgiris. Aptiktas Burgio ež. vakarinėje pusėje, drėgname alksnyne. Auga grupėmis, gana gausiai, kartu su *Lycopodium annotinum* L.

6. *Liparis loeselii* L.C.Rich. - dvilapis purvuolis. Aptiktas Burgio ež. supančioje tarpinio tipo pelkėje, keliose vietose. Auga pavieniai augalai ir nedidelės grupės. Visi rasti augalai buvo arba su neišsivysčiusiais žiedais, arba tik su žiedynstiebiais, bet be žiedų, kurie turbūt nušalo (?).

7. *Pinguicula vulgaris* L. - paprastoji tuklė. Aptikta Burgio ir Burgelio ež. pelkių pakraščiuose, ypač žemažolėse bendrijose ir ant takelių. Auga gausiai. Visi augalai buvo nužydėję.

8. *Rubus chamaenorus* L. - tekšė. Aptikta Burgio ir Burgelio ež. pelkių aukštapelkių bendrijose. Čia auga negausiai. Labai gausiai auga nedidelėje aukštapelkėje į pietvakarius nuo Burgelio ežero (leg. A.Kontautas).

Visų minimų augalų herbaro pavyzdžiai saugomi Lietuvos jaunųjų gamtininkų centre, klubo "Flora" herbare, kai kurie dublikatai - Botanikos instituto herbare.

Ištyrus palyginti nedidelę teritoriją, pavyko rasti kelias saugomas rūšis. Mūsų tyrimai buvo atsitiktiniai, trumpalaikiai. Manome, kad reikalingi pastovūs Žemaitijos nacionalinio parko floristiniai ir geobotaniniai tyrimai, kuriuose galėtų dalyvauti ir botanikai mėgėjai.

TURINYS

	Psl.
Pratarmė	3
Ryla M.	
Saugomų augalų rūšių naujos radimvietės Kėdainių rajone.....	5
Karpuška R., Milaknytė J., Ryla M.	
Floristiniai radiniai prie Kañčiogino ežero (Švenčionių rajone)	6
Katilius K.	
Naujos retųjų sidabražolės (<i>Potentilla L.</i>) genties rūšių radimvietės Pietų Lietuvoje.....	8
Stukonis V.	
Naujos retųjų augalų rūšių radimvietės	12
Kulbis A.	
Nauji duomenys apie Vievio apylinkių florą	13
Balsevičius A., Kičaitė E.	
Vievio apylinkių rasakilos (<i>Alchemilla L.</i>)	21
Juzėnas S.	
Floristiniai radiniai Jonavos miesto apylinkėse	24
Brandišauskas D., Juzėnas S., Ryla M.	
Naujos retųjų augalų rūšių radimvietės Žemaitijos nacionaliniame parke	28
Lekavičius A.	
Kai kurių retųjų ir vertingų augalų augimvietės Kaišiadorių, Trakų bei Vilniaus rajonuose ir jų išsaugojimo galimybės	34
Kliukas A.	
Plačialapė klumpaitė (<i>Cypripedium calceolus L.</i>) Skersabaliuose	34

Kurklėnas M.	
Karališkoji glindė (<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i> L.)	
Skersabalių geležinkelio stoties rajone	35
Kiškytė S.	
Didelė vertingo augalo radimvietė Trakų rajone	36
Rudalevičius P.	
Meškinis česnakas (<i>Allium ursinum</i> L.) Pagiriuose	36
Šiaulinytė D.	
Gebenė lipikė (<i>Hedera helix</i> L.) Šilutės rajone	37
Cicėnas V.	
Didysis kukurdvelkis (<i>Langermania gigantea</i>	
Batsch:Pers:) Švenčionių rajone	37
Stukonis V.	
Naujos saugomų samanų ir grybų rūšių radimvietės	38
Turinys	41

FLORISTINIAI RADINIAI

(1993 m. vegetacijos sezonas)

Sudarė Almantas KULBIS
Atsakingoji redaktorė S.VERSOCKIENĖ
Redaktorė V.DROBELYTĖ

SL 1330. Pasirašyta spaudai 1994 03 21. Formatas 60x84. Operatyvioji spauda.

1,8 leid.1.Tir. 300 egz. Užsakymas 101

Išleido Lietuvos jaunųjų gamtininkų centras, Džiaugsmo 44, 2020 Vilnius.

Spausdino Lietuvos informacijos instituto prie Lietuvos Vyriausybės spaustuvė,
Totorių 27, 2000 Vilnius.

Nemokamai.